

реалізація творчих можливостей особистості являє собою головну мету її культурного розвитку [3, с.69-70].

Варто зазначити, що підвищення рівня педагогічної культури є важливою реалізацією успішної педагогічної діяльності педагога вищого навчального закладу. Процес вдосконалення є доволі тривалим та багатоступеневим, він охоплює професійне становлення викладача як особистості, формування наукового світогляду, духовних та особистісних якостей, що безпосередньо в сукупності впливають на процес та результат професійно-педагогічної діяльності.

Таким чином, педагогічна культура – це система педагогічних цінностей, в основі яких лежать ціннісні орієнтації особистості, моральні якості, духовні цінності та прагнення до постійного самовдосконалення, які являють собою фундамент, де викладач здійснює співвідношення свого життя з професійно-педагогічною діяльністю. Вона являє собою тісний взаємозв'язок педагогічних і загальнолюдських цінностей, педагогічної майстерності, сукупності професійних знань, умінь та навичок, що є необхідними для ефективної професійно-педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриньова В. М. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу / В. М. Гриньова // Вища освіта України. – 2006. – №4. – С. 58-62.
2. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти) / В. М. Гриньова. – К., 2000. – 417 с.
3. Уваркіна О. Сутність і зміст професійної культури спеціаліста / О. Уваркіна // Вища освіта в Україні. – 2005. – №4. – С. 68-78.
4. Ягупов В. В. Педагогіка: навч. посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.
5. Ісаєв І. Ф. Професійно-педагогічна культура викладача: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / І. Ф. Ісаєв. – М.: Академія, 2002. – 208 с.

В.М.Ковальчук

(канд.пед.н., доцент)

ПЕДАГОГІЧНЕ КЕРІВНИЦТВО ІГРОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Фізична культура - це не тільки різноманітні фізичні вправи, такі, як біг, стрибки, плавання, ігри, гімнастика тощо. Це правильний режим дня, певні правила особистої та громадської гігієни, гартування організму, навички найпростішого контролю за своїм самопочуттям. Успіх занять значною мірою залежить від розуміння цих питань.

Активне, систематичне і, що особливо важливо свідоме виконання фізичних вправ уранці, на уроках фізкультури, у режимі дня благотворно впливає на розумову працездатність, виробляє характер, формує волю, розширює функціональні можливості організму, створює великий арсенал рухових навичок і вмінь, дає змогу легко справитися зі шкільною програмою з

фізичного виховання, інших дисциплін. Розумовий і фізичний розвиток щільно пов'язані. Без активних рухів, фізичних вправ неможливі нормальне зростання і розвиток організму, насамперед мозку.

Додержувати правильного режиму дня, що сприятиме доброму самопочуттю, бадьорому настрою, успішному виконанню навчальних та інших справ, означає виховати в собі звичку завжди в один і той самий час лягати спати, вставати, готувати уроки, гуляти, робити фізичні вправи. Організм засвоїть такий ритм, і всі життєві процеси (сон, відновлення сил після трудового дня) відбуватимуться добре, поліпшиться самопочуття, настрої, підвищиться активність.

Мета статті - висвітлення важливості створення для дітей природовідповідного ігрового середовища, спроможного забезпечити збереження і зміцнення здоров'я, формування свідомості та підвищення інтересу до занять фізичною культурою.

У наші дні кожний розуміє, що рух - це життя, радість, здоров'я. Так твердять учені всього світу. Це доводить і практика.

Про педагогічну доцільність народних ігор і забав у журналі «Учительське слово» (1922) відзначалось: «Вони розвивають силу тіла, ублагороджують дух і ум, виробляють почуття краси та заправляють молодецьке покоління до товариського життя» [3, 6].

І. Боберський писав, що «гра є найбільша хвилина, котрої потрібно дитині для всебічного виховання її молоденького тіла, розуму та індивідуальних здібностей» [2, 5]. А що дітям молодшого шкільного віку особливо «припадають до вподоби ті забави й ігри, які побіч виконання рухів, дають їм можливість ще багато співати й лепетати» - наголошувала О. Суховерська [5, 5]. «Ігри та забави, поєднані з піснею, музикою, - писав Г. Терлецький, - розвивають у дитині найкращі душевні якості» [6].

Отже, в умовах таких ігор діти привчаються відчувати себе, пізнавати можливості свого організму, а також взаємодіяти, як один колектив.

Вправляння вольових зусиль школярів здійснювалось засобом народних ігор і забав з елементами ризику й різним руховим спрямуванням: «Чий батько дужчий», «Крута линва», «Пійма», «Жук» тощо, де діти вчилися визначати ступінь небезпеки, зосереджуватись у випадку складних ризикових ситуацій; зберігати високу якість виконання вправ в ускладнених умовах, долати різні форми і ступені страху, зберігати високу працездатність, долаючи втому, продовжувати виконання вправ навіть після невдалих спроб падіння.

Виходячи із сказаного, доходимо висновку: народні ігри і забави - один з основних засобів підвищення рухової активності дітей, формування позитивної мотивації до занять фізичними вправами, виховання моральних, етичних,

вольових якостей, поліпшення функціонального стану серцево-судинної, дихальної систем. Вони допомагають підвищувати фізичну підготовленість дітей, створюють сприятливі умови для змістовного дозвілля.

Відтворюючи в іграх свої уявлення про навколишній світ, діти краще пізнають відображувальні ними явища, глибше проникають в їх суть, досягають зв'язки між ними. Це сприяє перебудові і формуванню основних психічних процесів дитини, відчуттів, сприймань, мислення, мови. Створюючи уявні ситуації, перевтілюючись в образи різних людей, дитина створює цілий світ, в якому органічно поєднується реальне й фантастичне. У грі діти вступають у взаємини один з одним. Спілкуючись, вони зустрічаються з багатоманітні стосунків, досягають зв'язки. Які складаються в дитячому колективі.

Гра приносить дитині радість і водночас, сприяє формуванню колективістських рис, згуртуванню в дружній колектив. При цьому, в ігрових умовах розвивається увага, спостережливість, кмітливість. Захопившись грою, діти не відчують втоми, не помічають, що навчаються, - пізнають нове, набувають навичок орієнтуватись в ускладнених умовах, доповнюють власну уяву, розвивають фантазію. Навіть найпасивніші учасники включаються до гри з великим бажанням, докладають всіх зусиль, щоб виграти, не підвести товаришів команди. В ігрових умовах розвивається зосередженість, дисциплінованість дітей, а навчальний процес стає цікавішим, ефективнішим [4, 9].

Кожна рухлива гра спрямована на розвиток певних умінь, навичок та фізичних якостей. Але ефективність її залежить від уміння педагога дозувати навантаження під час його проведення.

Під час використання ігор та забав велика роль відводиться управлінню та керівництву, а саме підготовці місця для проведення гри, підбору відповідного інвентаря, ознайомлення з правилами.

Організація проведення гри забезпечується різними способами, а саме: розподіл на відділення, визначення ведучих або капітанів команд. Розподіл на відділення відбувається таким чином: за розрахунком у строю учні розраховуються в шеренгах чи колонах по два, по три відповідно до кількості команд. Вони розміщені за ростом, де хлопчики й дівчатка займають різні фаланги; за перешикуванням у русі в колони по два, по три залежно від кількості команд; на думку вчителя, беруться до уваги стан здоров'я та рівень фізичної підготовленості дітей.

Для учнів з низьким рівнем фізичної підготовленості та особливим станом здоров'я використовується ігровий матеріал зі спрощеними правилами [4, 13]. Після закінчення гри підбиваються підсумки, називають переможців, найкращих гравців, порушників правил тощо.

Щоб запобігти на заняттях травмам, необхідно створити відповідні гігієнічні умови та вжити заходи безпеки, зокрема, звільнити місце проведення ігор від усіх предметів, що можуть спричинити ушкодження (зайвого інвентаря: камінців, скла, сміття тощо). Слід пам'ятати, що під час проведення народних рухливих ігор велике значення має чіткість дотриманих дітьми правил поведінки, певних вимог.

У випадку їх порушення у гравців можуть виникнути конфліктні ситуації, що спричиняють негативні емоції, руйнують інтерес до рухової активності. У випадку непорозумінь учитель повинен проявити високу педагогічну тактовність, витримку, докладно вивчити причини конфліктної ситуації.

З метою належного організаційно-методичного забезпечення під час використання ігрового матеріалу й підвищення його оздоровчого виховного впливу існують такі рекомендації щодо педагогічного керівництва ігровою діяльністю дітей:

Ігри потрібно підбирати з урахуванням їх педагогічних можливостей й етнічних, анатомо-фізіологічних особливостей, інтересів дітей та доцільного місця занять. Перед використанням гри в навчально-виховному процесі чи під час дозвілля потрібно добре вивчити її зміст, правила, примовки, пісні, що супроводжують, відпрацювати рухові дії, які потрібно продемонструвати учням.

Гру потрібно зупинити лиш у тому випадку, коли більшість учасників допускають помилки або припускається надмірна емоційність та втома.

Для нормального розвитку дитині молодшого шкільного віку потрібно багато рухатися (ходити, бігати). Як стверджує народна мудрість, «рух – це життя і здоров'я». Норма природної потреби в русі у дітей цього віку становить приблизно 1,5-2 години на добу. Проте зі вступом до школи рухова активність дитини зменшується. Руховий режим з відносно довільного змінюється на обумовлений строгими правилами поведінки. Більшу частину доби дитина перебуває у статичному положенні, тобто сидить: у школі під час уроків; удома, коли виконує домашні завдання, читає, переглядає телепередачі або грається у комп'ютерні ігри. При цьому дитина несе велике фізичне навантаження. Статичне навантаження вступає у протиріччя з фізичним розвитком дитини. Як наслідок – розвиток перевагою. У дитини знижується працездатність, проявляються негативні емоції, погіршується самопочуття. Дитина скаржиться на головний біль. Дехто з дітей починає порушувати правила поведінки на уроці.

Тому при виявленні в дітей перших ознак перевагою необхідно робити перерви, під час яких діти б могли виконувати нескладні фізичні вправи.